



# Yaya Yolları ve Kaldırımların Tasarım Kuralları Hakkında Yönetmelik

**Bu Yönetmelik, yayaların; yaya yollarında, kaldırımlarda ve yeşil alanlardaki yürüme yollarında hareketlerini erişilebilirlik gereklerine uygun olarak kesintisiz sürdürebilmeleri ve bağımsız, rahat, güvenli ulaşımalarının sağlanması için gerekli düzenlemelerin planlanması, projelendirilmesi ve yapımına ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla yürürlüğe konulmuş olup, uygulama imar planı bulunan yerlerde; yeni yapılacak ve bu Yönetmelikte verilen ölçülerin sağlanabilmesi halinde yenilenecek yaya yolları ve kaldırımları kapsar. (Özel kanunlar kapsamında korunan alanlarda ilgili mevzuatı uyarınca işlem tesis edilir. Bu özel kanunlara istinaden çıkarılan yönetmeliklerde aksine bir hüküm bulunmuyorsa bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.)**

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'ndan:

Yaya Yolları ve Kaldırımların Tasarım Kuralları Hakkında Yönetmelik [1]

## BİRİNCİ BÖLÜM Başlangıç Hükümleri

### Amaç ve kapsam

**MADDE 1-** (1) Bu Yönetmeliğin amacı, yayaların; yaya yollarında, kaldırımlarda ve yeşil alanlardaki yürüme yollarında hareketlerini erişilebilirlik gereklerine uygun olarak kesintisiz sürdürebilmeleri ve bağımsız, rahat, güvenli ulaşımalarının sağlanması için gerekli düzenlemelerin planlanması, projelendirilmesi ve yapımına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

(2) Bu Yönetmelik uygulama imar planı bulunan yerlerde; yeni yapılacak ve bu Yönetmelikte verilen ölçülerin sağlanabilmesi halinde yenilenecek yaya yolları ve kaldırımları kapsar.

(3) Özel kanunlar kapsamında korunan alanlarda ilgili mevzuatı uyarınca işlem tesis edilir. Bu özel kanunlara istinaden çıkarılan yönetmeliklerde aksine bir hüküm bulunmuyorsa bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

### Dayanak

**MADDE 2-** (1) Bu Yönetmelik, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 44 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi ve ek 6 ncü maddesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 97 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

### Tanımlar

**MADDE 3-** (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Bakanlık: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nı,
- Bordür takibi: Kaldırım parçaları arasında bütünsel bir takibin sağlandığı durumlarda hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretlerine alternatif olarak kullanılan uygulamalar,
- Boyuna eğim: Yaya yolları veya kaldırımların eksenine boyunca verilen eğim,
- Enine eğim: Yaya yolları veya kaldırımların eksenine yatayda dik, iki tarafa veya tek tarafa doğru verilen eğim,
- Hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretleri (HYY): TS ISO 23599 "Görme Özürlü veya Az Görenler için Yardımcı Mamuller-Hissedilebilir Yürüme Yüzeyi İşaretleri" standardında belirtilen, görme engelli veya az gören kişilere bilgi vermek için kullanılan kılavuz

ve/veya uyar?c? yüzeylerden müte?ekkil standart yürüme yüzeyini,

e) ?lgili idare: 10/7/2004 tarihli ve 5216 say?l? Büyük?ehir Belediyesi Kanununun uyguland??? illerde yap?m, bak?m ve onar?m? büyük?ehir belediyesinin sorumlulu?unda olan yerlerde büyük?ehir belediyesini, büyük?ehir ilçe belediyesinin sorumlulu?unda olan yerlerde büyük?ehir ilçe belediyesini; di?er illerde belediye ve mücavir alan s?n?rlar? içerisinde ilgili belediyesini, d???nda ise il özel idaresini,

f) Kald?r?m: Karayolunun, ta??t yolu kenar? ile gerçek veya tüzel ki?ilere ait mülkler aras?nda kalan ve yalnız yayalar?n kullan?m?na ayr?lm?? olan k?sm?,

g) Kald?r?m net yürüme alan?: Bitki ve kentsel donat? elemanlar?n?n yer almad??, tüm engellerden ar?nm?? aç?k alan?,

? Kald?r?m parças?: Yaya kald?r?m?n?n kesen her bir ta??t yolu (di?er cadde, sokaklar veya otopark giri?leri gibi) ile olu?an kald?r?m parçaları?,

h) Kald?r?m rampas?: Kald?r?m s?n?rlar? içerisinde, ta??t yoluna ta?mayacak ?ekilde ini? ve ç?k??larda seviye farklar?n?n giderilmesi amacıyla yap?lan rampalar?,

? Kentsel donat? elemanlar?: ?lgili idarece kamu alanlar?na yerle?tirilm?, kal?c? ya da geçici kullan?lan; otobüs duraklar?, çöp at?k kutular?, bayrak ve elektrik direkleri, ilan ve reklâm panolar? ve tabelalar, ayd?nlatma elemanlar?, merdivenler, büfeler, telefon kulüpleri, i?aret levhalar?, banklar, koruyucu engeller, ATM'ler, sokak isimlendirme/bilgilendirme levhalar?, çiçeklikler, saks?lar, su elemanlar?, yer dö?emeleri gibi yaya hareketlili?inden farklı amaçlarla kullan?lan, tamamlay?c?, tanımlay?c?, belirleyici, yönlendirici ve bilgilendirici elemanlar?,

i) Koruyucu engel: Kald?r?m ve yaya yolu üzerine araçlar?n park etmesine mani olmak ve yollarda meydana gelebilecek kaza anlar?nda olas? tehlikeleri azaltmak için bordür ta?? taraf?na yap?lan müstakil dikmeleri,

j) Mülkiyet etki ?eridi: Kald?r?m net yürüme alan? ile mülkiyet s?n?r? aras?nda kalan ve yayalar?n mülkiyet giri? ve ç?k??ndan etkilenmemesi amacıyla b?rak?lan alan?,

k) Ya?mur bahçesi: Ya?mur sular?n?n herhangi bir i?leme tabi tutulmadan do?rudan yönlendirildi?i ve üzerinde bitkilerin yeti?tirilebildi?i yeterli derinlikteki çukur alanlarda olu?turulan bahçeleri,

l) Yaya: Araçlarda bulunmayan, karayolunda hareketsiz veya hareket halinde bulunan insan?,

m) Yaya emniyet ?eridi: Kald?r?m net yürüme alan? ile ta??t yolu aras?nda kalan, bitki ve kentsel donat? elemanlar?n?n bulunabilece?i alan?,

n) Yaya hareket alan?: Yayalar?n kullan?m?na ayr?lm?? alan?,

o) Yaya koridoru: Kald?r?m net yürüme alan? ve yaya yollar?nda bu Yönetmelikte belirtilen yatay ve di?ey asgari ölçülerde hiçbir engele maruz kalmadan yayalar?n rahatlıkla hareket edebilece?i koridoru,

ö) Yaya yo?unlu?u: Belirli bir alanda metre kare ba??na dü?en ortalama yaya say?s?n?,

p) Yaya yollar? ve kald?r?mlar? projesi (proje): Mimar, peyzaj mimar?, harita mühendisi, ?ehir plan?c?s? veya in?aat mühendisi tarafından haz?rlanan ve uygulanmak üzere ilgili idarece onaylanan; yaya yollar? ve kald?r?mlar?n bu Yönetmelikte yer verilen kurallar ve standartlara uygun olarak tasarland??? projeyi,

r) Yaya yolu: Yayalar?n kullan?m?na ayr?lm??, ta??t trafi?ine tamamen kapat?lm?? veya gerekti?inde belli ta??tlar?n girmesine izin verilen yolu,

s) Ye?il alan: Toplumun yararlanmas? için ayr?lan millet bahçesi, oyun bahçesi, çocuk bahçesi, dinlenme, gezinti, piknik ve e?lence alanlar?n?,

? Ye?il yaya koridoru: ?ehirde trafik gürültüsünü azaltmak ve/veya mikroklimatik etki sa?lamak amacıyla kald?r?m veya yaya yolu boyunca yaya geçi?leri hariç kesintisiz olarak araçlarla tesis edilecek kald?r?m veya yaya yolunu,

ifade eder.

## **?K?NC? BÖLÜM**

### **Yaya Hareket Alanlar?**

#### **Genel esaslar**

**MADDE 4-** (1) ?lgili idaresince yaya hareket alanlar?n?n yap?m, bak?m ve onar?mlar? ile ilgili hususlarda; imar plan?, bu Yönetmelik, ilgili standartlar ile fen ve sanat kurallar?na uyulmas? mecburidir.

(2) Yaya hareket alanlar?nda ani daralmalardan kaç?n?l?r.

(3) Yüzey kaplamalar?, iklim ko?ullar? ve kullan?m yo?unlu?una göre uygun malzemeden seçilir. Yüzey kaplama malzemeleri; TS 13882 "Yaya Yürüme Yüzeylerinin S?n?flandırma Kuralları-Temel Gereklilikler ve De?erlendirme Yöntemleri" standard?na uygun, kaymaz nitelikte, düz, sabit, d?? etkilere dayan?kl? ve hareketi zorla?tırmayacak, mümkün mertebe ????? yans?tmayacak vas?fta olur.

(4) Zamanla kald?r?m ve yaya yolu zemininin çökme yaparak yüzey fark? olu?turmamas? için yüzey kaplama malzemeleri seçilirken kaplanaca?? zeminin durumu da göz önünde bulundurulur.

(5) Yaya hareket alanlar?nda engel olu?turacak herhangi bir unsur tesis edilemez.

(6) Yaya hareket alanlar?n?n ta??tlar tarafından i?gal edilmemesi için ilgili idarece TS 12716 "ehir ?çi Yollar-Yaya Kald?r?mlar?ndaki Koruyucu Engeller ?çin Tasarım Kuralları" standard? uyar?nca gerekli önlemler al?n?r.

(7) Kald?r?mlara yerle?tirilen elektrik direkleri, kentsel donat? elemanlar?, levha ve tabelalar yaya emniyet ?eridinde yer al?r.

(8) Altyap? planlamas? yap?l?rken altyap? ö?elerinin; kald?r?mlar için yaya emniyet ?eridinde, di?erleri için alan?n kolay müdahale edilebilecek k?s?mlar?nda kalacak ?ekilde planlanmas? ve projelendirilmesi esastır. Yaya hareket alanlar?nda altyap?ya ait kapaklar yap?lmas?n?n zaruri oldu?u hallerde kapaklar yüzeye ayn? kotta olur ve ani seviye de?i?ikli?i olmaz. Aya??n tak?lmamas?, tekerle?i olan araç gereçlerin tekerlek hareketinin sürdürülmesi için yüzey kaplamalar? aras?nda en fazla 6 mm kot fark? olur.

(9) Yaya hareket alanlar?nda yap?lmas? zaruri olan altyap?ya ait kapaklar?n düzenli olarak kontrolü sa?lanarak, k?r?lan, çöken ve/veya kalkan kapaklar ve kapak yerleri ile ilgili gerekli güvenlik önlemleri al?narak uyar? i?aretlemeleri yap?l?r, tehlike arz eden kapaklar aç?kta b?rak?lmaz ve ilgili idaresince ivedilikle bak?m yap?l?r.

(10) Yaya hareket alanlar?nda engellilerin kesintisiz hareketlili?i sa?lan?r. HYY? ve sesli sinyallerden olu?an yardım? mamuller, TS ISO 23599, TS 13536 "TS ISO 23599'un Uygulanmas?na Yönelik Tamamlay?c? Standart" ve TS ISO 23600 "Görme Engelliler ile Görme ve ?itme Engelliler ?çin Yardım? Mamuller-Yaya Trafik I??klar? ?çin Sesli ve Hissedilebilir Sinyaller" standartlar?na uygun olarak tasarlan?r. Ayr?ca aç?k alanda uygulanan HYY?'nin taban? çevre yüzeylerin taban? ile e?it seviyede olur ve sadece yüzey profilleri ç?k?nt? olu?turur.

(11) HYY?'nin düzenli olarak kontrolü sa?lanarak, zarar gören, y?pranan, kalkan ve benzeri kaplamalar?n ilgili idaresince gerekli bak?m? yap?l?r.

(12) Yaya hareket alanlar? için proje haz?rlanmas? ve bunun ilgili idaresince onaylanmas? zorunludur. Haz?rlanacak projelerde; yaya yollar? ve kald?r?mlar?n yak?n çevresi, bitki ve kentsel donat? elemanlar?, yaya geçidi ba?lant?lar?, ta??t yollar?, kald?r?m rampalar? HYY?'den ve sesli sinyallerden olu?an yard?mc? donan?m gösterilir. Haz?rlanacak projelerde yeknesaklık söz konusu ise belli bir yol kesimi tip olarak projelendirilip i?in tamam?n? haiz kullan?labılır.

(13) Haz?rlanacak projelerde; plan 1/100 veya 1/200 ölçe?inde, belli bir yol kesimi tip olarak projelendirilip i?in tamam?n? haiz kullan?lacaksa bu plan 1/50 ölçe?inde, enkesitler 1/50 ölçe?inde, boykesitler 1/500 ölçe?inde ve detay paftalar? projenin kapsam?na göre 1/20, 1/10 veya 1/5 ölçe?inde olur. Kentsel donat? elemanlar?n?n konumland?r?laca?? yerler için ayr?ca proje ve kent mobilyas? detay albümü haz?rlanabilir.

(14) Yaya emniyet ?eridi geni?li?inin 50 cm'nin üzerinde oldu?u durumlarda bu ?eridin asgari olarak geni?li?inin yar?s? kadar k?sm?n?n bitkilendirilmesi ?artt?r.

(15) Yaya hareket alanlar?nda; ayd?nlatma ve elektrik direkleri gibi kentsel donat? elemanlar?na ait elektrik kablolar? aç?kta b?rak?lmaz.

(16) Yaya hareket alanlar?na, yaya koridorunu daraltmayacak ve yayalar ile sürücülerin görü? aç?s?n? engellemeyecek ?ekilde bitkilendirme ile ses perdesi ve hava kirlili?ine kar?? bariyer olu?turulabilir.

(17) Ta??t yollar? ve kald?r?mlar gibi geçirimsiz yüzeylerdeki ya?mur suyu ak??n? yakalayarak tekrar toprakla bulu?turulmas? amac?yla kald?r?mlar?n emniyet ?eridinde, yaya yolu kenarlar?n?n uygun olan k?s?mlar?nda ya?mur bahçeleri yap?labılır. Ya?mur bahçelerinde uyguland?? yere özgü floraya uygun bitki kullan?m? zorunludur.

(18) Kald?r?m ve yaya yollar? etraf?ndaki ye?il alanlar?n sulanmas? amac?yla; 23/6/2017 tarihli ve 30105 say?l? Resmî Gazete'de yay?mlanan Ya?mursuyu Toplama, Depolama ve De?arj Sistemleri Hakk?nda Yönetmelik hükümleri kapsam?nda toplanan ya?mursuyu ya da ya?mursuyu ?ebekesinden ayr? olarak belli aral?klarla yer alt?nda konumland?r?lan toplama tanklar?nda biriktirilecek ?ekilde tesis edilecek ya?mursuyu toplama sisteminde toplanan su kullan?labılır. Ya?mursuyu ?ebekesinden ayr? toplama sistemi kurulmas? halinde toplama tank?n?n hacmi; yap?n?n bulundu?u ilin aylık m<sup>2</sup>'ye dü?en ortalama ya??? miktarlar?ndan en büyü?ü ile kald?r?m alan? esas al?narak hesaplan?r.

(19) Kald?r?mlar için verilen rampalara ili?kin kurallar, yaya yollar? ve ye?il alanlardaki yürüme yollar? için de geçerlidir.

#### **Kald?r?mlar**

**MADDE 5-** (1) Kald?r?mlar Ek-1'in ?ekil-1'inde gösterildi?i üzere mülkiyet etki ?eridi, kald?r?m net yürüme alan? ve yaya emniyet ?eridi olacak ?ekilde tasarlan?r.

(2) Yol türüne, bölgenin uygulama imar plan?ndaki kullan?m amac?na ve plandaki yol geni?li?ine göre; mülkiyet etki ?eridi, kald?r?m net yürüme alan? ve yaya emniyet ?eridi geni?likleri asgari Ek-2'nin Tablo-1'ine uygun olarak tasarlan?r. Ancak kald?r?m net yürüme alan? geni?li?i TS 12174 “?ehir ?çi Yollar-Yaya Yolu ve Yaya Bölgeleri Tasar?m Kuralları” standard? uyar?nca yaya yo?unlu?unun belirlenebildi?i alanlarda Ek-2'nin Tablo-2'sinde gösterilen yaya yo?unlu?una göre belirlenen geni?likten az olamaz.

(3) Yap?lmas? planlanan kald?r?m geni?li?ine göre Ek-2'nin Tablo-1'inin ilgili sat?r?nda yer alan asgari geni?liklerin alt?nda kalmayacak ?ekilde tasar?mc? taraf?ndan kald?r?m net yürüme alan? ile yaya emniyet ?eridi geni?likleri art?r?labılır.

(4) Mevcut uygulama imar planlar?nda yol geni?li?inin 8 metrenin alt?nda gösterilmi? oldu?u yerlerde, yolun bir taraf?ndaki kald?r?m?n bu Yönetmelikteki ?artlar? ta??mas? kayd?yla di?er taraftaki kald?r?m geni?li?i; net yürüme alan? geni?li?i 1 metreden, emniyet ?eridi 0,25 metreden az olmamak üzere 1,25 metreye kadar daralt?labılır.

(5) Kald?r?m üzerine yerle?tirilecek üstü örtülü toplu ta??ma dura?? ve kald?r?m kenar?na cep yap?lmak suretiyle yerle?tirilecek çöp konteynerleri asgari kald?r?m net yürüme alan?n? daraltamaz.

(6) Kald?r?m yüksekliklerinin 3 cm ile 15 cm aras?nda olmas? esast?r (Ek-1, ?ekil-1).

(7) Kald?r?mlar?n ta??t yolu ile hemzemin olmas? durumunda ta??tlar?n kald?r?m ihlallerini önlemek amac?yla asgari TS 12716 standard? ?artlar?n? sa?layacak ?ekilde tedbirler al?n?r.

(8) Mevcut kald?r?mlarda yap?lacak bak?m ve onar?mlar ile ta??t yolunda yap?lacak kaplama tamiri veya yenilemelerinde kald?r?m yüksekli?i de?erlerine uyulmas? esast?r.

(9) Kald?r?mlar?n boyuna e?imi %5 olur. Kaç?n?lmaz olarak e?imi %5'in üzerinde olan kald?r?mlarda, kesintisiz yüzey uzunlu?unun 10 m'den fazla olmas? durumunda kald?r?m sahanlıklarla bölünür. Kald?r?m?n sahanlıkta yön de?i?tirmesi halinde manevra alan? b?rak?l?r. Sahanlık ve manevra alan? boyutlar? kald?r?m geni?li?inden az olamaz. E?imi %8'in üzerinde olan kald?r?mlar?n merdiven ?eklinde düzenlenmesi halinde kald?r?m net yürüme alan?n?n 1/3'ü merdiven, 2/3'ü yol kenar?nda olmak üzere kald?r?m olarak tasarlan?r.

(10) Kald?r?m kesitinin enine e?imi %1 ila %2 olur (Ek-1, ?ekil-1).

(11) Bordür ta?lar? düzgün, iyi pahlanm?? ve pahlar?n?n e?imleri ayn? olur.

(12) Kald?r?mlar?n drenaj?; kald?r?m yüzeyine enine yönde e?imler verilip, kald?r?m ve yol birle?imine yüzeysel sular?n içinde göllenme yapmayacak ?ekilde yeterli e?imde yap?lacak veya yerle?tirilecek su olu?u ve rögarlarla sa?lan?r. Su olu?u yap?lmas? halinde yaya geçitlerinin bulundu?u kesimlerde, oluk ya?mursuyu ?zgaras?na ba?lanarak yaya geçidinin oldu?u kesim düz geçilir.

(13) HYY?, Ek-2'nin Tablo-2'sinde yer alan yaya yo?unlu?u 0,0-0,59 yaya/m<sup>2</sup> olan alanlarda uygulanmayabilir.

(14) HYY? yaya yo?unlu?undan ba??ms?z olarak, yap? alan?ndaki tan?ml? bölgelerde, sürdürülebilirli?i sa?lanarak bordür takibi yap?labilen kald?r?mlarda uygulanmayabilir.

(15) Kald?r?mlarda k?lavuz yüzey uygulanmas? halinde, k?lavuz yüzeyin her iki yan?nda ve yön de?i?tirmelerde (dönü?lerde) uyar?c? yüzeyin etraf?nda yatayda asgari 60'ar cm'lik geni?likte, dü?eyde asgari 220 cm yükseklikte ba? kurtarma mesafesine sahip engelsiz yürüme alan? düzenlenir.

(16) Yaya kald?r?m?nda, kav?ak veya yolun yaya geçitlerine rastlayan bölümlerinde araç yoluna do?ru rampa yap?l?r.

(17) Her bir kald?r?m parças?n?n trafik kotuna indi?i ve ç?kt?? noktalarda ve kald?r?m?n kesintiye u?rad?? her yerde kald?r?m rampas? yap?lmas? zorunludur.

(18) Kald?r?m rampalar? yürüme güzergah?nda ta??t yolundan en k?sa ?ekilde geçecek güzergahta olmal? ve kar??l?kl? kald?r?mlardaki rampalar hareket süreklili?ini sa?lamak için birbirlerini kar??lamal?d?r.

(19) Kald?r?mlarda öncelikle üç yöne e?imli rampa yap?l?r. Üç yöne e?imli rampalar kanatlar hariç geni?li?i asgari 90 cm, e?imi azami %8 ve kanat e?imi azami %10 olacak ?ekilde tasarlan?r. Kald?r?mda rampan?n bitti?i yerde asgari 90 cm sahanlık bulunmas? gerekir. Bu alan?n

90 cm-122 cm arası kalması durumunda rampanın kanat eğimi %8 olarak düzenlenir (Ek-1, Ekil-2).

(20) Üç yöne eğimli rampa yapılamaması halinde tek yöne eğimli kaldırma rampaları yapılabilir. Tek yöne eğimli kaldırma rampaları, genişliği asgari 90 cm, eğimi azami %8 olacak şekilde tasarlanır. Tek yöne eğimli rampaların çevresinde, yayaların rampaya dik olarak yaklaşmasını sağlamak amacıyla yürünmez alanlar sağlanmalıdır. zorunludur (Ek-1, Ekil-3).

(21) Kaldırmanın üç yöne veya tek yöne eğimli rampa yapılamayacak kadar dar olması durumunda Ek-1'in Ekil-4'ünde gösterildiği gibi yola paralel kaldırma rampaları tasarlanır.

(22) Kılavuz yüzey uygulanmayan kaldırma dahil tüm kaldırmalardaki kaldırma rampalarında, taahhüt yoluna çukurdan 30 cm öncesinde, 60 cm derinliğinde ve rampa genişliğince uyarıcı yüzey uygulanır.

(23) Kaldırma'nın tanziminde 12/12/2019 tarihli ve 30976 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bisiklet Yolları Yönetmeliği ve 14/4/2021 tarihli ve 31454 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektrikli Skuter Yönetmeliği hükümleri saklıdır.

#### **Yaya yolları**

**MADDE 6-** (1) Yaya yolu genişliği, 3 metreden az olmamak şartıyla yaya yoğunluğuna göre belirlenir. Ayrıca yaya yolu genişliğinin tasarlanmasında; yolun eğimi, yüzey kaplaması, yola katılan yan yolların sayısı gibi hususlar da dikkate alınır.

(2) Eğimi %5'in üzerinde olan yaya yollarında 10 m'den fazla uzunluklar sahanlıklarla bölünmelidir. Sahanlık ve manevra alan boyutları yaya yolu genişliğinden az olamaz. Eğimi %8'in üzerinde olan yaya yollarında uygun kenarında yaya yolu genişliğinin 1/3'ü merdiven olarak tasarlanır.

(3) Yaya bölgelerinde taahhüt geçişi olan kesimler farklı renk ve şekildeki malzemeler ile yaya yolundan ayrılır.

(4) Yaya yollarında yüzey sularını toplayan drenaj oluğu yolun genişliğine bağlı olarak yolun ortasında veya iki kenarında yapılır. Drenajın yolun ortasında çözümleneceği durumlarda yağmursuyu çukuru ile drenaj oluğunun üzeri kapatılır.

(5) Drenaj oluğu yayaların hareketini kesitilemeyecek şekilde ve oluğa gelen yüzeyler asgari %2 eğime sahip olur.

(6) Millet bahçesi, oyun bahçesi, çocuk bahçesi, park, rekreasyon ve rekreatif alanlarda yapılacak yaya yollarında genişliğin 120 cm'den az olmaması esastir.

(7) Boyuna eğimi %10'un üzerinde olan yaya yolları için alternatif güzergah ile erişim sağlanmasına yönelik çözümler tasarlanır. Ancak bunun yanında boyuna eğimi %10'un üzerinde olan yaya yollarında doğal eğimin sürekliliğinin sağlanması yürüme alanının yanında, erişilebilirlik standartlarına uygun merdiven yapılabilir. Mevcut yaya yollarında ise kesme mesafelerde büyük kot farkı olması halinde erişilebilirlik standartlarına uygun asansör veya kaldırma iletme platformu uygulanabilir.

#### **Merdivenler**

**MADDE 7-** (1) Boyuna eğimi %8'in üzerinde olan yaya yolu ile yaya kaldırma ile ilgili kurallar şunlardır:

a) Merdivenlerin her bir basamağının ucunda 2,5 cm eninde koruyucu kaymaz bir zemin bulunur. Koruyucu malzeme; takıptüme önleyecek, taahhüt yapmayacak, basamak yüzeyi ile düz olacak şekilde monte edilir.

b) Merdivenin her sahanlığının basamaklarının bütünlüğü ve bittiği yerlerinde, merdiven genişliğince TS ISO 23599 ve TS 13536 standardına uygun şekilde kabartmalı beton plak, seramik, doğal taş, yerinde dökme beton gibi malzemelerden yapılmamalıdır. HYY bulunur.

c) Yaya yolu üzerinde boyuna güzergâhta 15 cm ve üzerinde kot farkı bulunması halinde erişilebilir rampa ve erişilebilir merdiven düzenlenir.

(2) Yaya yolu veya kaldırma olarak kullanılacak merdivenlerin boyutları ile ilgili kurallar şunlardır:

a) Merdiven genişlikleri kaldırma ve yaya yolları için verilen asgari genişliklerin altında olamaz. Sahanlık ve manevra alan boyutları mevcut merdiven genişliğinden az olamaz.

b) İnsan ergonomisine uygun olacak şekilde basamak genişliği asgari 30 cm, basamak yüksekliği azami 15 cm olmalıdır.

c) Merdivende yer alan basamak gruplarında, basamaklar arasında yükseklik farkı olmaz, bütün basamaklar eşit yükseklikte olur. Basamaklarda damlalık yapılmaz.

(3) Yaya yolları ve kaldırmalarda kullanılacak merdivenlerin güvenliği ile ilgili kurallar şunlardır:

a) Merdivenler yeterli güvenlikte olur. Her iki tarafına ara geçişi engel olmayacak şekilde korkuluk veya küpeşte yapılması zorunludur.

b) Korkuluklar ve küpeşterler, TS 9111 "Engelliler ve Hareket Kısıtlı Bulunan Kişiler için Binalarda Erişilebilirlik Gereklileri" standardındaki esaslara göre yerden 90 cm yükseklikte yapılır. Korkuluklar düz, kayma, yuvarlanma gibi sebeplerle insanların can güvenliğini tehlikeye atacak bozukluklar içermeyecek şekilde düzenlenir. Bozukluklarda, yük altındaki deformasyonlar da dâhil, azami 10 cm çapında geçişe izin verilir.

c) 300 cm'den daha geniş olan merdivenlerin ortasında ilave korkuluk yapılır. Küpeşte sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa veya syde geçişi gerektiren sahanlık yapılar ve acil toplu tahliye gerektiren okul gibi yapılarla bağlantılı alanlarda risk oluşturuyorsa yapılmayabilir.

#### **Yeşil yaya koridoru**

**MADDE 8-** (1) Yaya yolu asgari genişliğini korumak, ulaşım araç girişi ve geçişlerini sağlamak, varsa yaya yolu kenarına bitişik yapılanmaya zarar vermemek kaydıyla yerli idaresince belirlenecek ve projelendirilecek yeşil yaya koridoru oluşturulabilir.

(2) Yeşil yaya koridorları; kaldırma net yürüme alanının taahhüt yolu tarafında, tekerlekli sandalye kullanmanın engellemeyecek nitelikte, asgari 100 cm genişliğinde toprak alan ayrılarak bu alanın açılması suretiyle oluşturulur. Kaldırma genişliğinin yeterli olması halinde uygulama mülkiyet tarafında da yapılabilir (Ek-1, Ekil-5).

(3) Yeşil yaya koridorunda yer alan ağaçların seçiminde iklim özellikleri, arazinin jeolojik özellikleri ve topografyası göz önünde bulundurulur ve TS 8146 "Yeşil Çim ve Meydan Açılması Kuralları" standardı uyarınca uygun aralıklarla açılması yapılır.

(4) Yeşil yaya koridorlarına çöp atık kovası, oturma bankası gibi kentsel donatı elemanları yerleştirilecekse bu elemanların açılma miktarı ve sürekliliği etkilememesi esastir.

## **ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**

### **Bitki ve Kentsel Donatı Elemanları**

#### **Genel özellikler**

**MADDE 9-** (1) Bitki ve kentsel donatı elemanları, yürüme alanlarına engel olmayacak şekilde yerleştirilir. Yaya koridorunun düzeyindeki tüm engellerden arındırılmamış net yüksekliği asgari 220 cm olur (Ek-1, Ekil-6).

(2) Bitki ve kentsel donat? elemanlar?n?n, ilgili idarece kentsel tasar?m projesi ile belirlenmesi halinde bu projede belirtilen yer ve elemanlara göre uygulama yap?lmas? zorunludur.

#### **Bitki kullan?m?**

**MADDE 10-** (1) Ayd?nlatma ve altyap? donat?lar?yla ilgili tasar?mlar tamamland?ktan sonra a?açland?rma çal??malar? TS 8146'ya uygun olacak ?ekilde yap?l?r.

(2) A?açland?rma yap?labilmesi için toprak yüzeyinin asgari 100 cm x 100 cm olmas? gerekir.

(3) Seçilecek a?aç ve a?açç?klar; yerden asgari 220 cm yükseklikte, dikey yönde yan dallara sahip, yaprak dökme süresi k?sa, bak?m iste?i (su, gübre) az olan, s?k dal ve kabuk dökme özelliğe sahiptir.

(4) Seçilecek a?aç türleri yöre floras?na uygun, ilerde ula?acaklar? yükseklik ve taç geni?likleri; yolun ve kald?r?m?n geni?liklerine, trafik yolunun s?nf ve niteliklerine, civardaki yap?lar?n durumuna ve trafi?in yo?unlu?una uygun olur, kuvvetli yan ve saçak kökleri geli?tirerek yol ve kald?r?m kaplamalar?n? tahrip edebilecek veya drenaj kanallar?n? t?kayabilecek kök sistemlerine sahip olamaz.

(5) Bitkilendirmelerde, kald?r?m veya yaya yolu yüzeyini kaygan veya yap??kan hale getiren salg? b?rakmayan ve meyvesi dökülmeyen bitkiler seçilir.

(6) A?açlar?n yayalar taraf?ndan fark edilebilmesi, toprak kayb?n?n ve çamurlanma?n önlenmesi için; a?açland?rma alan? etraf?n?n kald?r?mla aynı seviyede olacak ?ekilde a?aç diplerine kald?r?m yüzey kaplamas?ndan ay?rt edilebilir renklere sahip ?zgaralar yerle?tirilebilir veya boyanm?? çak?l dökülebilir.

#### **Ayd?nlatma**

**MADDE 11-** (1) Yaya hareket alanlar? yayalar?n konforu ve güvenli?i dikkate al?narak ayd?nlat?l?r. Güzergâh boyunca ayd?nlat?lmayan alan kalmaz.

(2) Ayd?nlatma ö?eleri kullan?ld?klar? mekân ve iklim ko?ullar?na uyumlu olacak ?ekilde seçilir.

(3) A?açlar ve kentsel donat? elemanlar? ayd?nlatmaya engel olmaz.

(4) Ayd?nlatma elemanlar? kald?r?mlarda; öncelikle yaya emniyet ?eridi üzerinde konumland?r?lacak ?ekilde tasarlan?r, mümkün olmad??? hallerde ask?l? sistem olarak bahçe veya bina duvarlar?na yerle?tirilir.

(5) Yaya hareket alanlar?nda ayd?nlatma s?nf?, TSE CEN/TR 13201-1 “Yol Ayd?nlatma?-Bölüm 1:Ayd?nlatma S?nflar?n?n Seçimiyle ?lgili K?lavuz Bilgiler” standard?na uygun olarak belirlenir.

(6) TS 7768 “?ehir ?çi Yollar-Pelikan Yaya Geçitleri-Yap?m ve ??leyi? Kuralları”, TS 11937 “?ehir ?çi Yollar-I??k Kontrollü (Sinyalize) Hemzemin Kav?ak Tasar?m Esasları” ve TS ISO 23600 standartlar?na uygun olacak ?ekilde ayd?nlatma ve sinyalizasyona ili?kin ak?ll? geçi? sistemlerinin yap?lmas? esast?r.

#### **Oturma birimleri**

**MADDE 12-** (1) ?? yerlerinin geçici donan?mlar? ile oturma yerleri, kald?r?m net yürüme alan?n? daraltmayacak ve yayalar?n hareketine engel te?kil etmeyecek ?ekilde konumland?r?l?r.

(2) Dinlenme alanlar?nda oturma banklar? sabitlenir ve yan?nda tekerlekli sandalyenin yana?abilece?i ?ekilde asgari 90 cm geni?li?inde bo?luk b?rak?l?r.

#### **Çöp at?k kutular?**

**MADDE 13-** (1) Çöp at?k kutular?; yaralanmalara neden olmayacak malzemedir seçilir, farklı renkli ve kapaks?z ya da oynar kapakl?, sensörlü kullan?labilecek ?ekilde kapakl? olur, 90 cm ve 120 cm aras?nda eri?ilebilir bir yükseklikte olur ve yaya emniyet ?eridinde konumland?r?l?r.

#### **Duraklar**

**MADDE 14-** (1) Duraklar, yayalar?n kolay, engelsiz ve ba??ms?z olarak eri?ebilecekleri ?ekilde tasarlan?r, yerleri kolay anla??labilir ve belirli bir uzakl?ktan görülebilir olur.

(2) Duraklar?n, yaya hareket alanlar?n?n asgari geni?li?ini daraltmayacak ?ekilde konumland?r?lmas? esast?r.

(3) Duraklar?n yer seçiminde; emniyet ?artlar? ve trafik ak??? sa?lan?r.

(4) Otobüs duraklar?n?n cam gibi ?effaf ve alg?lamas? zor olan yüzeylerinde zeminden 130 cm-140 cm yükseklikte birinci düzey, 90 cm-100 cm yükseklikte ikinci düzey, 10 cm-30 cm yükseklikte de üçüncü düzey olacak ?ekilde hem iç ve hem de d?? yüzeyde 7,5 cm geni?li?inde uyar?c? z?t renkli bantlarla i?aretleme yap?l?r.

(5) Durak levhalar?n?n yerden yüksekli?i asgari 220 cm olmal?d?r.

(6) Otobüs dura?? platformu ta??t yolundan 20 cm yükseklikte olacak ?ekilde konumland?r?l?r. Kald?r?mdan platforma %5 e?im ile ula??l?r.

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

### **Güvenlik, ??aret ve ??aretlemeler**

#### **Güvenlik**

**MADDE 15-** (1) Kald?r?m?n kenar?nda 50 cm ve üzeri kot fark? bulunmas? durumunda bu kenarlara asgari 90 cm yükseklikte korkuluk yap?l?r.

(2) Kald?r?mlara ta??t parklar?n?n engellenmesi için sa?l?k ve e?itim tesislerinin oldu?u yerlerde yaya geçitleri hariç olmak üzere kald?r?ma cephesi olan parsel s?nflar? boyunca, bordür ta?? taraf?nda, yaya hareketlerine engel olmayacak ?ekilde TS 12716 standard?na uygun olarak asgari 70 cm, azami 90 cm yüksekli?inde koruyucu engeller konulur.

(3) Kald?r?mlarda kullan?lacak koruyucu engeller; yaya emniyet ?eridi içine, bebek arabalar?n?n veya tekerlekli sandalyelilerin geçebilece?i ?ekilde ve yaya kald?r?m? üzerindeki bitki ve kentsel donat? elemanlar?n?n yerle?imi dikkate al?nacak ?ekilde yerle?tirilir.

(4) Yaya hareket alanlar? üzerine üst geçit veya farklı amaçlarla kullan?lan merdiven kolunun inmesi halinde, 220 cm ve daha alçak olan merdiven altlar? kapat?l?r.

#### **Yaya hareket alanlar?nda yap?lacak in?aat ve tamirat i?lerinde al?nacak emniyet tedbirleri**

**MADDE 16-** (1) Yaya hareket alanlar?nda gerçekleştirilen bak?m, onar?m ve in?aat çal??malar?nda, yayalar?n gidi? ve geli?i zorla?t?r?lmaz ve TS 12254 “?ehir ?çi Yollar-Yolda ve Yol Kenar?nda Yap?lan ?n?aat ve Tamirat ??lerinde Al?nacak Emniyet Tedbirleri” standard?na uygun emniyet tedbirleri al?n?r.

(2) Çal??ma yap?lan alan?n yaya yolu ile temas etti?i k?s?mlarda her türlü tehlikeyi önleyecek ?ekilde çal??ma alan?n?n çevresi uygun malzeme ile kapat?l?r ve çal??ma alan? geceleri ayd?nlat?l?r.

(3) Net yürüme alan? geni?li?inin 150 cm'nin alt?na dü?tü?ü tadilatlarda alternatif güzergah sa?lan?r.

(4) Yaya hareket alanlar?n? etkileyen in?aata, y?k?m, onar?m ve tamirat çal??malar?nda; yap? sahibi veya müteahhidi, gelip geçeni tehlikeye atmayacak ve yaya hareket alanlar?na zarar vermeyecek ?ekilde 3194 say?l? Kanununun 34 üncü maddesindeki tedbirleri al?r.

(5) Yap?daki in?ai faaliyetin yaya hareket alan?na göre yüksekli?inin 250 cm'den fazla olmas? ve uzakl??n?n 150 cm'den az olmas? halinde, yayalar?n korunmas? bak?m?ndan kald?r?m üzerine korumal? geçit kurulmas? zorunludur. Korumal? geçit; bina cephesi boyunca, yaya koridoru yüksekli?i sa?lanmak ?art?yla, 150 cm'den az olmayacak ?ekilde ilgili idarece belirlenecek geni?likte, üst k?sm? ve in?aata bakan yüzeyi uygun vas?fta malzeme ile kapat?larak olu?turulur. Korumal? geçit, kald?r?m geni?li?inin 150 cm'den az olmas? halinde mevcut geni?lik kadar yap?l?r. Korumal? geçitler yeterli derecede ayd?nlat?l?r. Korumal? geçitten bina giri?lerine eri?im de benzer ?ekilde sa?lan?r. ?darece ilave tedbirler al?nmas? istenebilir.

(6) 13/10/2021 tarihli ve 31627 say?l? Resmî Gazete'de yay?mlanan Binalar?n Y?k?lmas? Hakk?nda Yönetmelik hükümleri uyar?nca al?nacak önlemler sakl?d?r.

#### **??aret ve i?aretlemeler**

**MADDE 17-** (1) Yaya hareket alanlar?nda olu?turulacak i?aretler; bilgilendirme, yönlendirme ve uyarma amaçl? olarak kald?r?m, yaya geçidi, rampa, merdivenler ve duraklar gibi yerlerde yatay veya dü?ey olarak düzenlenir.

#### **BE??NC? BÖLÜM**

#### **Çe?itli ve Son Hükümler**

#### **Hüküm bulunmayan haller**

**MADDE 18-** (1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde ilgili Türk standartlar? ve mevzuat hükümleri uygulan?r. Türk standartlar?nda düzenlenmeyen hususlarda, uluslararası geçerlili?i kabul edilen standartlar da kullan?labilir.

#### **Yürürlük**

**MADDE 19-** (1) Bu Yönetmelik 1/7/2024 tarihinde yürürlü?e girer.

#### **Yürütme**

**MADDE 20-** (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre, ?ehircilik ve ?klim De?i?ikli?i Bakan? yürütür.

#### **Ekleri için t?klay?n?z.**

[1] 7 Kas?m 2023 tarih ve 32362 say?l? Resmi Gazete

**Telefon:** +90 (312) 473 84 23

**E-Posta:** mts@mevzuattakip.com.tr

**Adres:** Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA